

Orbán Árpád

Pohárköszöntő a Berde-serleggel¹

Főtisztelendő püspök úr, kedves tiszteletes asszonyok és urak, tisztelt főtanácsi képviselők! Nagy megtiszteltetés, hogy itt állhatok Önök előtt és a hagyományukat ápolva feleleveníthetem Berde Mózsa emlékét, aki így vall magáról: *„Egész életemben egy szent célért küzdöttem. Meg akartam mutatni, hogy szegény legény is hasznára lehet a társadalomnak, az emberségnek, nemzetének erős akarral.”*

Székely nemes családból született 1815-ben, mellesleg abban az évben, amikor volt a waterlooi csata, vagy amikor szülőfalumat, Székelyderzset hetedszerre is – egymás utáni években – elverte a jég. Őseim ekkor kérték az engesztelést a határkerüléssel, amit immáron 201 éve nem hagyunk ki. 1848-ban országgyűlési képviselő lett, erdélyi kormánybiztossá nevezték ki, majd a szabadságharc leverése utáni börtönbüntetéséből szabadulva gazdálkodóvá is vált. Az unitárius egyház nagy mecénása kétszáz unitárius diáknak minden napra egy-egy ún. Berde-cipót hagyatékolt.

Péterfi Dénes 1893-ban a gyászjelentőben a következőket írta: *„Bámulatos élet!... Szabadságszeretete szülte a nagy érzelmeket, egyszerűsége a nagy, óriás vagyont. Neve örök betűkkel fog fényleni. Bethlen Gábor, a nagy erdélyi fejedelem óta e hazarészben senki nem hozott nagyobb adományt a nemzeti művelődés oltárára.”*

Kedves unitárius hittestvéreim, barátaim!

Berde Mózsa élete és munkássága a valós értékekre alapozott cselekvés volt. Nekünk is ajánlott az ő példájának követése. Tiszteljük hát az életet, találjuk meg

¹ Elhangzott 2016. július 1-jén, a főtanácsi vacsorán, Kolozsváron.

a jó Isten, a családunk és a nemzetünk pontos szerepét életünkben, és legyen erőnk ahhoz, hogy eszerint éljünk. Legyen fontos számunkra az önzetlenség, a bátorság, a tisztaság és a szókimondás, a gerinccesség és a kitartás. Higgyük el, hogy együtt könnyebb, jobb és szebb a közösségszolgálat, ahogyan kedvenc motóm is állítja: „*A kezeket megfogni érdemes, meg nem fogni vétek és eltolni bűn.*”

A Civitas Alapítvány fejlesztéseket elindító siker-projektjei, a helyi és regionális hálózatfejlesztések, a szociális háló mozaikszerű eredményei, a LIA–Wolterrendszer² 250-nél több felpártolt fiatalja és közel 1000 önzetlen támogatója (köztük nagyon sokan a távoli Németországból), a Székelygyümölcs³ és az Erdélyi Gyógynövénykert⁴ közösségi alapú gazdaságfejlesztése által visszacsalogatott fény az emberek szemében, a szociális-társadalmi vállalkozások mind erősítenek abban, hogy van értelme munkánknak.

Érezzük, hogy nem vagyunk egyedül, sokan kezdünk társak lenni a cselekvésben, és a vállunkra helyezett feladatokat próbáljuk továbbvinni, mert tudjuk, hogy: „*Mi nem csak azért vagyunk felelősek, amit teszünk, hanem azért is, amit nem teszünk meg.*”

Több civil szervezetben vagyok segítő munkatárs, így az említetteken kívül szeretem a Székelyföldi Házas Hétvége Mozgalmat, amely egy családérősítő lelkeségi mozgalom, de a Gondviselés Segélyszervezet is egy ideális közeg, hogy Berde szellemiségében cselekedjünk. Jó érzés hatékonyan szolgálni (habár nem mindig érzem ezt a hatékonyságot), jó érzés a „*a kezeket megfogni*”. Ezek a projektek – és elsősorban a közösségi vállalkozásokra gondolok – jelentik a székely és erdélyi választ a globalizációra, a válságra, a vidék ellehetetlenítésére, a szülőföldön való megmaradás nehézségeire.

Ha tudsz segíteni valamiben, akkor ne menj el mellette, csak azért, mert a kényelem vagy az egyéni érdek fontosabb.

A székely és az erdélyi vidék folyamatos ellehetetlenítése Balázs Ferenc és Berde Mózsya egyházát nagy kihívás elé állítja. Alkonyi László szerint: „*Nem is*

² 1995 elején megalakult a Lókodi Ifjúsági Alapítvány, amely németországi segítséggel hátrányos helyzetű ifjakat támogat. A 2002-ben alakult Wolter Alapítvány szintén hátrányos helyzetű ifjakat segítyez.

³ A Civitas Alapítvány 2009-ben a Hagyományaink Gyümölcsői elnevezésű projektet indította el, mely egy közösségialapú gazdaságfejlesztési modellre alapoz. A projektbe bekapcsolódó udvarhelyszéki gyümölcsstermelő gazdák létrehozták a Székelygyümölcs Egyesületet.

⁴ A Civitas Alapítvány a Polgári Társadalomért 2015 májusától útjára indította a *Vidéken élő hátrányos helyzetű személyek szociális integrálása fenntartható gyógynövénygyűjtés és feldolgozás által* elnevezésű projektjét a Svájci–Román Partnerségi Alap támogatásával.

olyan régen a mindennapi élet még négyes harmónián nyugodott. A harmónia négy lába a kapálásból, a szalonnából, a vöröshagymából és a borból állott. Olyan szép egyensúlyban voltak egymással, amilyenben napjaink halandói csak ritkán lelhetik örömeiket. Rendjén is mentek a dolgok egészen addig, amíg a csodálatos együttesből az urbanizáció ki nem rántotta a kapálást. Ettől a perctől kezdve a szalonnából koleszterin, a hagymából bűdösség, a borból pedig alkohol lett, és az összhangzat hosszú időre megsemmisült.”

A mi egyházunk 10 egyházközségéből 8 veszélyeztetett peremvidéken van, olyan településen, ahol ez a fajta egyensúly szintén megbomlott, de ezek a falvak is a mieink, sőt szépek, tiszták, értékesek, s talán most kezd újra felértékelődni a falu, a vidék mint fontos lélettér.

De most a feladat visszavinni a hitet, fogódzót kell adni. Ha nem ezt tesszük, akkor nem fogják értékesnek, Isten által is tetszetős helynek hinni az ottaniak, a helybeliek, s a falvak kiürülnek. Mindig, mindenhol szükséges egy egészséges lokálpatriotizmus, mindenkinek el kell hinnie, hogy ahol él, ott van a világ közepe. Mert akkor megint lehet álmodni, és ennek eredményeképpen elérni, hogy ne adja el senki idegeneknek aprópénzért földjét és házát, hanem gondozza, és megtartsa mindenki a jövőnek, az új székely-magyar nemzedéknek.

Székelyderzsben egyházunk és a Civitas Alapítvány ezt bizonyította be, hisz hála Istennek, ott is vannak még értékes jellegzetességeink és szokásaink, van egy értékes vártemplomunk, amelyekre ráépíthetjük a jövőnket.

A templom-rehabilitáció, a freskó-restaurálás, az őseink tiszteletére összesimogatott kiállítások, az erdélyi világörökségi erődítménytemplomok hálózatába való bekapcsolás megteremtette azt a hátteret és alapot, amellyel a székelyderzsi unitáriusok is ki tudnak egyenesedni, de egyben azt is, hogy újra lesz lehetőség fenntartható, folyamatos bevételhez jutni a vallási-kulturális idegenforgalomból a szolgáltatások kiépítésével.

Mi képesek vagyunk elérni azt, hogy szülőfalunk ténylegesen is Székelyföld egyik leghíresebb települése legyen, és hogy ÉLHETŐ legyen ott az élet.

Az együttműködő és az Istenbe vetett hittel rendelkező, értékelvű közösség akkor növekszik itt is valóban, amikor szívvel és értelmével minden egyes ember magáévá teszi annak szellemiségét és látásmódját.

Legyenek a Berde-szellemiség jegyében rövid távú feladataink is, pl. az, hogy az év végi karácsonyi segélycsomagjainknál odafigyelünk a közösségünkre, a tudatosságra. Egy székelyudvarhelyi kutató barátom a gyerekei karácsonyi csomagjainak összetétele alapján megállapította, hogy a vizsgált 25 termékből kettő (!) volt székelyföldi/erdélyi (ez 8%), a többi más régiókból, esetleg Törökországból és Bulgáriából származott. Nőszövetségi vezetők, gondnokok és lelkészek

szokták összeállítani az ilyen csomagokat. Ha 300 000 ilyen csomagot állítunk össze a közel másfélmilliós létszámú erdélyi magyarság körében, és ha egynek az ára 25 lej, akkor az szinte 2 millió euró, ami helyi termékekre fordítva jelentős gazdasági elmozdulást is eredményezhetne közösségünkben.

Ilyen tudatos lépések vinnének előre... mert „*Minden magyar felelős minden magyarért*” (Szabó Dezső).

A felelősségvállalás, a bizalom megteremtése, az alázattal történő cselekvés, az elfogadás és a szolidaritás az emberek és a szervezetek/ intézményeik között szükséges ahhoz, hogy hittel és közösséggel tudjuk tovább szőni a mindannyiunk (közös) álmát, hiszen „*Visszatérni az élethez, ez a feladat! Ezzel ismét egészséges lesz a világunk, mert visszatértünk a természethez, a jó emberi kapcsolatokhoz, az élhető struktúrákhoz, és ez nem más, mint visszatérés a Teremtőhöz.*” (Steinbachi dokumentum)

Az elhangzottak jegyében emelem a Berde-serleget Székelyföldre, Erdélyre, unitárius közösségünkre és magyar nemzetünkre, a minőségi itthoni életünkre, Berde Mózsával közösen hangsúlyozva ismételten az egyéni felelősségünket, mert: „*Az embernek saját lelkiismerete a legjobb barátja, bírója és vezére; lelkiismerete jelölheti meg a legbiztosabb utat.*”

Isten áldjon mindnyájunkat!